

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1959

Vyhlásené: 15.12.1959 Časová verzia predpisu účinná od: 01.01.1960 do: 30.06.1964

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

73

Z á k o n

z 19. novembra 1959

o miestnom hospodárstve

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Úvodné ustanovenie

§ 1

Trvalý rast životnej úrovne pracujúcich vyžaduje, aby sa ďalej zlepšovali a rozširovali služby, opravy, údržba a výroba miestneho významu. Tieto úlohy zabezpečujú predovšetkým národné výbory organizáciami miestneho hospodárstva, ktoré samy zriaďujú a riadia. Úspešné plnenie týchto úloh vyžaduje vytvoriť takú organizáciu miestneho hospodárstva, ktorá umožní čo najúčinnjšie riadenie miestneho hospodárstva národnými výbormi a zároveň zabezpečí čo najširšie uplatnenie iniciatívy pracujúcich.

ČASŤ I

Úlohy miestneho hospodárstva

§ 2

(1) Služby, opravy, údržbu a výrobu miestneho významu zabezpečujú národné výbory a ich výkonné orgány v odvetví komunálnych služieb, miestneho stavebníctva, miestneho priemyslu a bytového hospodárstva. V týchto odvetviach sa vykonávajú najmä tieto činnosti:

- a) v odvetví komunálnych služieb sa poskytujú služby, drobné opravy, údržba, a to predovšetkým obyvateľstvu, a v odôvodnených prípadoch sa vykonáva i drobná doplnková výroba. Táto činnosť sa vykonáva najmä v týchto skupinách odborov: mestská doprava, vonkajšia úprava obcí, zdravotnotechnické a iné služby, údržba a opravy remeselného rázu;
- b) v odvetví miestneho stavebníctva sa vykonáva poľnohospodárska výstavba, zabezpečuje, organizuje a odborne vedie vykonávanie stavebných prác svojpomocou jednotných roľníckych družstiev, vykonávajú sa stavebné a remeselné opravy bytového majetku, drobné investičné stavby, generálne opravy a údržba ostatných stavieb miestneho významu a výroba stavebných hmôt pre miestnu potrebu;
- c) v odvetví miestneho priemyslu sa vykonáva opravárenská činnosť, vyrába sa podľa individuálnych zákaziek spotrebný tovar, jednoduchšie stroje a náradie a v menších sériách výrobky slúžiace na doplnenie výroby iných odvetví;
- d) v odvetví bytového hospodárstva sa zabezpečuje riadne hospodárenie s bytovým majetkom, jeho údržba a správa.

(2) Pri plnení týchto úloh opierajú sa národné výbory o tvorivú iniciatívu pracujúcich a využívajú v najširšej miere miestne surovinové zdroje a miestne pracovné sily; pritom sa sústreďujú najmä na všestranné zlepšenie a rozšírenie služieb platených obyvateľstvom.

ČASŤ II

Organizačné formy miestneho hospodárstva a jeho riadenie

§ 3

Zabezpečovanie a poskytovanie služieb, opráv, údržby a výroby miestneho významu a činností s tým súvisiacich organizujú národné výbory v podnikoch miestneho hospodárstva, v rozpočtových organizáciách miestneho hospodárstva, v zariadeniach národných výborov a v drobných prevádzkárňach národných výborov (ďalej len „organizácie miestneho hospodárstva“). Organizáciu bytového hospodárstva upravujú osobitné predpisy.

§ 4

(1) Organizácie miestneho hospodárstva v zásadných a významných otázkach riadi rada národného výboru, ktorý ich zriadil.

(2) Rada národného výboru, ktorý organizácie zriadil, riadi tieto organizácie za najširšej účasti pracujúcich, podnecuje a usmerňuje aktivitu pracujúcich na neustále zlepšovanie a rozširovanie služieb obyvateľstvu, rieši všetky dôležité otázky miestneho hospodárstva v spolupráci so stálymi komisiami. Rada tohto národného výboru vytvára ďalej iniciatívne podmienky pre to, aby sami občania mohli hodnotiť činnosť organizácií miestneho hospodárstva, najmä tvorí aktívy z radov občanov a využíva pri svojej práci pomoc uličných výborov, výborov žien a pod. Na vyriešenie závažných otázok spojených s rozvojom miestneho hospodárstva rada národného výboru, ktorý organizácie zriadil, zvoláva ekonomické a technickoekonomické konferencie, aktívy odborných pracovníkov a pod.

Oddiel 1

Podniky miestneho hospodárstva

§ 5

(1) Podniky miestneho hospodárstva (ďalej len „podniky“) zriaďuje podľa miestnych podmienok a potrieb v súlade s požiadavkami rozvoja celého národného hospodárstva národný výbor, v obvode ktorého sa budú obyvateľstvu poskytovať služby, opravy, údržba alebo sa bude vykonávať výroba miestneho významu, po predchádzajúcom vyjadrení rady národného výboru vyššieho stupňa a po vyjadrení kompetentného odborového orgánu.

(2) Pri zriadení podniku určí národný výbor názov, sídlo a základnú prevádzkovú náplň podniku. Opatrenie o majetku, ktorý sa podniku zveruje do správy, robí rada tohto národného výboru, ktorá vydá aj zriaďovaciu listinu.

Právne pomery, majetok a záväzky podniku

§ 6

(1) Podnik je právnickou osobou; stáva sa ňou zápisom do podnikového registra.

(2) V žiadosti o zápis do podnikového registra treba uviesť deň, ku ktorému sa má podnik zapísať; nemožno ale žiadať o zápis so spätnou účinnosťou.

§ 7

(1) Podnik môže nadobúdať len také práva a vstupovať len do takých záväzkov, ktoré sú v súlade s plnením jeho úloh určených najmä v zriaďovacej listine alebo v štatúte.

(2) Právne úkony podniku, ktoré nie sú v súlade s plnením jeho úloh, sú ako nezákonné neplatné. Ak sa ktoroukoľvek stranou začalo s plnením na základe takéhoto právneho úkonu, musí sa všetko to, čo sa alebo malo plniť stranou, ktorá v čase právneho úkonu o nezákonnosti vedela alebo vedieť musela, odvieť do štátneho rozpočtu. Namiesto nepeňažného plnenia odvádza sa do rozpočtu jeho peňažná hodnota.

(3) Na neplatnosť takých úkonov prihládajú súdy a arbitrážne orgány z úradnej povinnosti; v rozhodnutí zisťujúcim neplatnosť právneho úkonu určí súd (arbitrážny orgán) peňažnú sumu, ktorú sú strany povinné odvieť podľa predchádzajúceho odseku do štátneho rozpočtu.

§ 8

Štát je vlastníkom majetku podniku. Podniku je tento majetok zverený do správy. Aj vo veciach tohto majetku koná podnik vo vlastnom mene.

§ 9

(1) Pre záväzky podniku možno sa uspokojiť len z majetku, ktorý má podnik v správe, s výnimkou jeho základných prostriedkov, a z jeho pohľadávok, a to za podmienok určených osobitnými predpismi. Štát nezodpovedá za záväzky podniku.

(2) Z majetku, ktorý má podnik v správe, a z jeho pohľadávok nemožno žiadať ani dosiahnuť uspokojenie pohľadávok proti štátu.

§ 10

Rada národného výboru, ktorej opatrením (§ 5 ods. 2) bol majetok podniku zverený do správy, zároveň určí, ktoré záväzky patriace k tomuto majetku prechádzajú na podnik. Ak sa prevádza správa národného majetku na podnik dohodou, upraví sa prechod záväzkov v tejto dohode. Záväzky prejdú na podnik dňom prevzatia majetku; prechodom záväzkov sa doterajší dlžník oslobodzuje, prívolenie veriteľa nie je potrebné.

§ 11

(1) Rada národného výboru, ktorý podnik zriadil, môže z podniku vyňať majetok alebo záväzok a urobiť o ňom iné opatrenia, najmä previesť správu majetku alebo záväzok na iný podnik jej podriadený. Prevod správy majetku alebo prevod záväzku na podnik, ktorého sídlo je v obvode iného národného výboru, možno vykonať v dohode s radou tohto národného výboru; to platí aj v prípadoch, v ktorých sa majetok alebo záväzok prevádza na inú organizáciu podriadenú národnému výboru než organizáciu miestneho hospodárstva.

(2) Rada národného výboru, ktorý podnik zriadil, môže tiež vyňať z podniku majetok alebo záväzok a previesť správu majetku alebo záväzok v dohode s kompetentným ministrom alebo iným vedúcim ústredného úradu do jeho právomoci.

(3) Prechodom záväzkov sa doterajší dlžník oslobodzuje; prívolenie veriteľa nie je potrebné.

Riaditeľ podniku

§ 12

(1) Činnosť podniku vedie a organizuje riaditeľ, ktorý je na čele podniku, zastupuje ho a koná v jeho mene. Vymenúva a odvoláva ho rada národného výboru, ktorý podnik zriadil, po vyjadrení kompetentného odborového orgánu. Vymenúvanie a odvolávanie riaditeľa sa vykonáva písomne.

(2) Na vymenúvanie, odvolávanie a prepúšťanie riaditeľa sa nevzťahujú predpisy o spolupôsobení závodného výboru základnej organizácie Revolučného odborového hnutia pri prijímaní zamestnancov, ich zaraďovaní na pracovné miesta a o ich prepúšťaní. Na vymenúvanie a prepúšťanie riaditeľa nie je potrebný súhlas kompetentného odboru rady okresného národného výboru. Odvolaním alebo vzdaním sa funkcie pracovný pomer riaditeľa nezaniká; o jeho zániku platia všeobecné predpisy.

(3) Riaditeľ podniku najmä riadi zostavovanie plánu podniku, schvaľuje ho a zabezpečuje jeho plnenie, dbá, aby zavádzaním najnovšej techniky a zlepšovaním organizácie práce neustále rástla produktivita práce v podniku, stará sa o zlepšovanie organizácie podniku a úrovne jeho vedenia, riadi výber, rozmiestovanie a výchovu kádrov, dbá o zachovávanie štátnej disciplíny, zmluvnej, finančnej, technologickkej a pracovnej disciplíny, o zachovávanie mzdových predpisov, riadnu správu národného majetku a stará sa o ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci.

(4) Za riadnu činnosť podniku a za splnenie jeho úloh zodpovedá riaditeľ rade národného výboru, ktorý podnik zriadil.

(5) Riaditeľ rozhoduje vo veciach týkajúcich sa vedenia podniku samostatne, pokiaľ rozhodnutie v niektorej veci nie je vyhradené rade národného výboru alebo z jej poverenia vedúcemu niektorého orgánu rady.

(6) Práva a povinnosti riaditeľa podrobnejšie upraví štatút.

§ 13

(1) Pri vedení podniku riaditeľ úzko spolupracuje s odborovou organizáciou, s ktorou prejednáva všetky dôležité výrobné otázky a otázky dotýkajúce sa zamestnancov podniku.

(2) Riaditeľ je povinný v tesnej spolupráci s odborovou organizáciou najmä rozvíjať organizátorskú a výchovnú činnosť a vytvárať predpoklady pre stále širšiu účasť pracujúcich na riadení podniku, predovšetkým pri zostavovaní plánu a kontrole jeho plnenia, ako aj pri správe a ochrane národného majetku. Je povinný využívať skúsenosti pracujúcich, podporovať iniciatívu a kritiku pracujúcich, dbať na ich pripomienky a vyvodzovať z nich bez meškania závery. Na dosiahnutie týchto cieľov je povinný spolupôsobiť pri organizovaní výrobných porád, socialistického súťaženia a hnutia vynálezcov a zlepšovateľov.

(3) Zlepšovanie a rozširovanie služieb, opráv, údržby a výroby miestneho významu poskytovaných obyvateľstvu vyžadujú, aby riaditeľ pri vedení podniku dbal na kritické pripomienky občanov a na ich podnety smerujúce k zlepšeniu práce podniku.

§ 14

Riaditeľ podniku uplatňuje v rámci platných predpisov také podnety hmotnej zainteresovanosti všetkých zložiek a pracovníkov podniku na výsledkoch ich práce, ktoré povedú k zvyšovaniu akosti a množstva výrobkov, služieb a výkonov zabezpečujúcich potreby obyvateľstva a k stálemu zvyšovaniu produktivity práce.

Zamestnanci podniku

§ 15

(1) Pracovné a mzdové pomery zamestnancov podniku sa spravujú ustanoveniami platnými pre zamestnancov, na ktorých sa vzťahujú predpisy o štátnej mzdovej politike.

(2) O súčinnosti závodného výboru základnej organizácie Revolučného odborového hnutia pri úprave pracovných a mzdových pomerov zamestnancov a iných dôležitých otázok týkajúcich sa zamestnancov platia osobitné ustanovenia.

§ 16

(1) Spoločný záujem podniku a jeho zamestnancov na úspešnom plnení úloh podniku a pracovných povinností vyjadruje pracovný poriadok, ktorý vydá riaditeľ podniku v dohode s kompetentným orgánom Revolučného odborového hnutia podľa vzorového pracovného poriadku. Vzorový pracovný poriadok vydá vláda na návrh Ústrednej rady odborov. Pracovný poriadok je záväzný, len čo bol v podniku riadne vyhlásený.

(2) Za porušenie pracovných povinností možno ukladať zamestnancom kárne opatrenia, a to pokarhanie, verejné pokarhanie alebo dočasné prevedenie na inú prácu až na dobu troch mesiacov. Ukladanie pokarhania a verejného pokarhania riaditeľovi podniku upraví podrobnejšie štatút (§ 25); ukladanie kárnych opatrení ostatným zamestnancom upravujú podrobnejšie pracovné poriadky podľa zásad vymedzených vzorovým pracovným poriadkom.

§ 17

(1) Riaditeľ podniku uzaviera v mene podniku so zamestnancami zastúpenými kompetentným orgánom Revolučného odborového hnutia kolektívnu zmluvu. Kolektívna zmluva najmä ustanovuje, ako sa budú zabezpečovať hlavné plánované úlohy podniku, ako sa bude uplatňovať pokroková technika, technológia, organizácia práce, zásady mzdovej politiky a hmotnej zainteresovanosti jednotlivcov a kolektívov, rozpočet podnikového fondu pracujúcich, ako aj vzájomné záväzky vedenia a zamestnancov zamerané na zvyšovanie produktivity práce, zhospodárnenie činnosti podniku, na zvyšovanie bezpečnosti pri práci a na prehlbovanie starostlivosti o pracujúcich po stránke sociálnej, zdravotnej a kultúrnej.

(2) V prevádzkárňach a dielňach sa uzaviera medzi vedúcimi týchto útvarov a kompetentným orgánom základnej organizácie Revolučného odborového hnutia dohovor, ktorý rieši otázky plnenia základných plánovaných úloh a starostlivosť o zamestnancov podľa jednotlivých prevádzkárni a dielní.

(3) Riaditeľ podniku a kompetentné orgány základnej organizácie Revolučného odborového hnutia kontrolujú a prejednávajú plnenie povinností určených kolektívnou zmluvou a dohovorom a zodpovedajú za ich splnenie. Spory vzniknuté z plnenia kolektívnej zmluvy a dohovoru rozhodujú spoločne orgán nadriadený podniku a vyšší odborový orgán.

(4) Podrobnosti o kolektívnych zmluvách a dohovoroch určí Ústredná rada odborov.

Zásady riadenia a hospodárenia podniku

§ 18

Pri riadení podniku sa vo vzájomnom súlade uplatňujú základné zásady platné pre riadenie socialistického hospodárstva. Najmä je potrebné, aby sa pri každej činnosti podniku uplatňovala

zásada plánovitosti, aby sa všetky hospodárske otázky riešili v jednote s ich politickou stránkou a danou hospodársko-politickou smernicou, aby sa na vyšších organizačných stupňoch sústreďovalo riadenie zásadných otázok, oproti tomu riadenie ostatných otázok aby sa účelne decentralizovalo tak, aby nižšie orgány mohli uplatňovať vlastnú iniciatívu, ďalej aby vedenie podniku a jeho organizačných útvarov sa zverovalo iba jedinému vedúcemu a aby sa rozširovala účasť pracujúcich na riadení.

§ 19

Podnik hospodári podľa zásad chozrasčotu pri uplatnení základnej zásady uhradzovať výdavky podniku vlastnými jeho príjmami a zlepšovať výsledky hospodárenia vhodnými podnetmi hmotnej zainteresovanosti. Vnútri podniku sa uplatňuje vnútropodnikový chozrasčot.

Zmeny v organizácii podniku

§ 20

Národný výbor, ktorý podnik zriadil, môže previesť podnik po vyjadrení rady národného výboru vyššieho stupňa do pôsobnosti iného národného výboru v dohode s týmto národným výborom.

§ 21

(1) Národný výbor, ktorý podnik zriadil, môže po vyjadrení rady národného výboru vyššieho stupňa zlúčiť podnik s iným podnikom alebo vykonať splynutie dvoch alebo viacerých podnikov v nový podnik, podnik rozdeliť alebo zrušiť. Ak sa týkajú uvedené opatrenia podnikov podliehajúcich rôznym národným výborom, vykonávajú ich tieto národné výbory vo vzájomnej dohode.

(2) Zlučovaný a rozdelený podnik, ako aj splynuté podniky zanikajú dňom, ku ktorému bol do podnikového registra zapísaný podnik vzniknutý v dôsledku tohto zlúčenia, rozdelenia alebo splynutia.

§ 22

Rada nadriadeného krajského národného výboru po vyjadrení rady národného výboru, ktorý podnik zriadil, môže vyňať podnik z organizácie podľa tohto zákona a previesť podnik do inej pôsobnosti v dohode s ministrom alebo iným vedúcim ústredného úradu, do pôsobnosti ktorého sa podnik prevádza.

§ 23

Zmeny v organizácii podnikov podľa ustanovení §§ 20 až 22 možno vykonať len po vyjadrení kompetentného odborového orgánu.

§ 24

Ak rada národného výboru, ktorý podnik zriadil, neurobí pri zrušení podniku opatrenie o všetkom majetku a všetkých záväzkoch zrušeného podniku, vykoná sa jeho likvidácia podľa osobitných predpisov vydaných Ministerstvom financií.

§ 25

Štatút podnikov

Rady krajských národných výborov vydajú v dohode s krajskými výbormi kompetentného odborového zväzu podľa zásad stanovených vládou štatút podnikov miestneho hospodárstva.

Štatút podrobnejšie upraví najmä právne pomery, organizáciu, činnosť podnikov, ako aj riadenie podnikov národnými výbormi a ich výkonnými orgánmi.

Oddiel 2

Iné organizačné formy miestneho hospodárstva

§ 26

Rozpočtové organizácie miestneho hospodárstva

(1) Ak by zriadenie podniku nebolo hospodárne a účelné, buď preto, že ide o poskytovanie bezodplatných služieb, ktorými sa uspokojuje vo všeobecnom záujme spoločenská potreba, alebo preto, že poskytované služby platené obyvateľstvom sú malého rozsahu, zriadi národný výbor na ich obstarávanie rozpočtovú organizáciu miestneho hospodárstva.

(2) Na čele rozpočtovej organizácie miestneho hospodárstva je vedúci; vymenúva a odvoláva ho rada národného výboru, ktorý organizáciu zriadil a ktorej je tiež za splnenie svojich povinností a úloh uložených rozpočtovej organizácii miestneho hospodárstva zodpovedný.

§ 27

Zariadenie národného výboru

Ak je rozsah poskytovaných služieb tak nepatrný, že by nebolo hospodárne zriaďovať podnik ani rozpočtovú organizáciu miestneho hospodárstva, zabezpečuje ich národný výbor v svojich zariadeniach.

§ 28

Drobné prevádzkárne

(1) Národné výbory môžu za priamej a aktívnej účasti občanov zabezpečovať drobné opravy, služby a údržbu a využitie miestnych zdrojov surovín v drobných prevádzkárňach národných výborov.

(2) Drobné prevádzkárne môžu národné výbory zriaďovať len tam, kde nemožno účelne zabezpečovať činnosti uvedené v odseku 1 hospodárskou alebo rozpočtovou organizáciou miestneho hospodárstva, zariadením národného výboru alebo inou organizáciou štátneho alebo družstevného sektora.

(3) Drobná prevádzkárňa národného výboru vykonáva svoju činnosť predovšetkým pre obyvateľstvo obce, kde je zriadená alebo pre obyvateľstvo najbližšieho okolia, a to zásadne pomocou miestnych pracovných síl. Celkové náklady prevádzkárne majú byť kryté jej vlastnými príjmami a mzdové náklady majú byť spravidla kryté príjmami od obyvateľstva.

§ 29

Spoločné ustanovenia

(1) Rozpočtové organizácie miestneho hospodárstva, zariadenia a drobné prevádzkárne národných výborov zriaďuje národný výbor po vyjadrení rady národného výboru vyššieho stupňa a kompetentného odborového orgánu.

(2) Rozpočtové organizácie miestneho hospodárstva, zariadenia a drobné prevádzkárne národných výborov nie sú právnickými osobami. Právne pomery, organizáciu, činnosť a ich riadenie národnými výbormi a ich výkonnými orgánmi podrobnejšie upraví Ministerstvo financií v spolupráci s kompetentnými ústrednými úradmi a orgánmi a s radami krajských národných výborov.

ČASŤ III
Technický rozvoj miestneho hospodárstva

§ 30

(1) V odboroch, pre ktoré nezabezpečuje technický rozvoj iná inštitúcia alebo kde nemožno výsledky práce orgánov iných rezortov použiť v miestnom hospodárstve priamo, je technický rozvoj miestneho hospodárstva zabezpečovaný vývojovými pracoviskami zriaďovanými vo vhodných podnikoch miestneho hospodárstva.

(2) Náplň, organizáciu a spôsob práce vývojových pracovísk vymedzí štatút vývojových pracovísk, ktorý vydá orgán obstarávajúci spoločné záležitosti miestneho hospodárstva.

ČASŤ IV
Všeobecné, prechodné a záverečné ustanovenia

§ 31

Poradenskú a koordinačnú činnosť pre výkonné orgány národných výborov a niektoré spoločné záležitosti miestneho hospodárstva obstaráva orgán zriadený podľa osobitných predpisov.

§ 32

O správe národného majetku v organizáciách miestneho hospodárstva a o ich pohľadávkach platia osobitné predpisy, pokiaľ nie je úprava obsiahnutá v tomto zákone. Osobitné predpisy platia aj o plánovaní, financovaní, materiálno-technickom zásobovaní, účtovnej evidencii a o štatistike.

§ 33

Právomoc stanoviť u znárodneného podniku prenechaného na začlenenie do podniku miestneho hospodárstva rozsah znárodnenia prislúcha výkonným orgánom krajských národných výborov.

§ 34

(1) Zrušuje sa zákon č. 105/1953 Zb. o miestnom priemysle a komunálnom hospodárstve.

(2) Zrušujú sa ďalej

vyhláška Ministerstva miestneho hospodárstva č. 22/1955 Ú. 1., ktorou sa vydáva štatút podnikov miestneho priemyslu,

vyhláška Ministerstva miestneho hospodárstva č. 23/1955 Ú. 1., ktorou sa vydáva štatút podnikov komunálneho hospodárstva, a

vyhláška Ministerstva miestneho hospodárstva č. 24/1955 Ú. 1., ktorou sa vydáva štatút krajských odbytových a zásobovacích základní miestneho hospodárstva,

a to dňom, keď nadobudnú účinnosť štatúty vydané podľa tohto zákona.

§ 35

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1960; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Barák v. r.

Inž. Šimůnek v. r.

Inž. Jankovcová v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

David v. r.

Ďuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Generálplukovník Lomský v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Poláček v. r.

Štrougal v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Brabec v. r.

Inž. Černý v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Inž. Púčik v. r.

